

ΣΠΗΛΑΙΟ «ΓΙΑΧΑΛΗ» ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ ΑΧΑΪΑΣ

Α.Σ.Μ. 6662

από τον

Ε. ΤΣΙΜΠΑΝΗ

Στοιχεία σπηλαίου: Περιοχή Γιαχαλείκα, κοινότητας Ματαράγκα, υψόμετρο $\approx$ 200 μ. Πετρώματα: Ψαμμιτοκροκαλοπαγή.

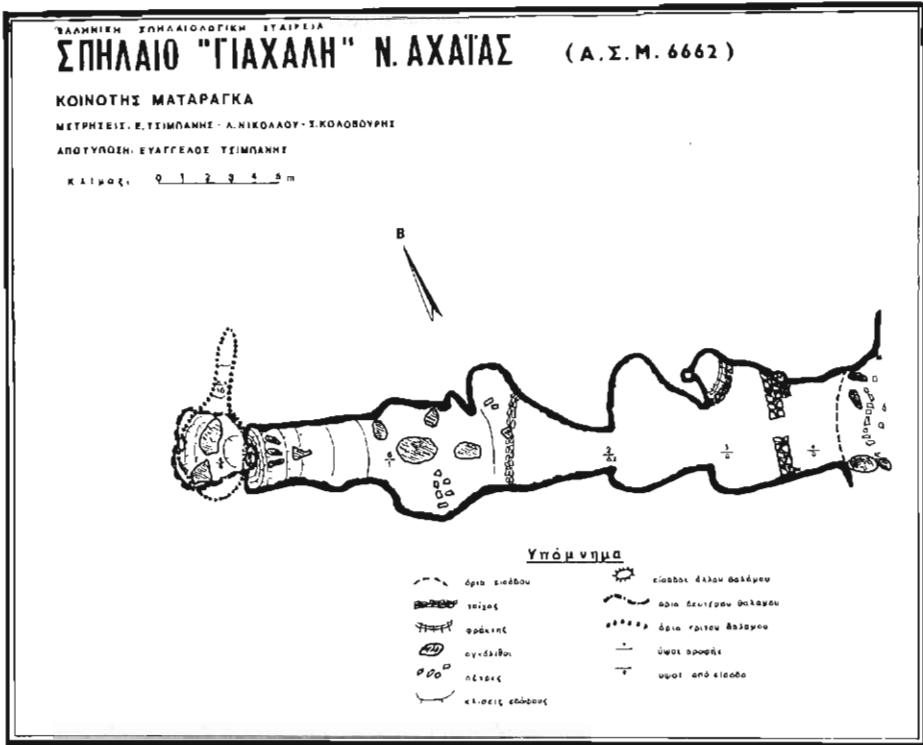
Προσδιορισμός θέσεως του σπηλαίου: Βρίσκεται στο τέλος του αγροτικού δρόμου από Ματαράγκα προς Γιαχαλείκα. Διοπεύσεις από το αριστερό μέρος του σπηλαίου (από το τέλος του μικρού βράχου στην αριστερή πλευρά του σπηλαίου).

Λαογραφικά στοιχεία: Η παράδοση στο χωριό αναφέρει ότι το σπήλαιο χρησιμοποιήθηκε κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας ως κρυφό σχολειό. Κάποια ημέρα, ο παπάς που έκανε τον δάσκαλο στα παιδιά, τους είπε να φύγουν και να μη τον ακολουθήσουν. Ο παπάς-δάσκαλος δια μέσου του σπηλαίου βγήκε στο διπλανό χωριό Μπάλα που βρίσκεται σε απόσταση 4 χλμ. περίπου από το σπήλαιο. Δυο παιδιά όμως δεν άκουσαν την συμβουλή του, τον ακολούθησαν κρυφά, αλλά δεν μπόρεσαν να τον φθάσουν και χάθηκαν στο ποτάμι που ρέει μέσα στο σπήλαιο. (Δίγηση του προέδρου του χωριού Ματαράγκα Παναγιώτη Θεοδωρόπουλου).

Άλλες Πληροφορίες: Το 1967, σε έντονα βροχερή περίοδο, το σπήλαιο έβγαζε από την είσοδό του θολό νερό. Αυτό το γεγονός το ανέφερε στον πρόεδρο του χωριού Παναγιώτη Θεοδωρόπουλο ο Νικόλαος Γραμματικός βοσκός, από την περιοχή Γιαχαλείκα. Ο συνοικισμός Γιαχαλείκα είναι παλαιός. Το προηγούμενο ονομά του ήταν Καρόσι. Ονομαζόταν έτσι μέχρι το 1850. Σε απόσταση 2 χλμ. από τα Γιαχαλείκα υπάρχει κάστρο, που χρησιμοποιήθηκε και κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Η θέση του κάστρου λέγεται Μόβρη. Το κάστρο το συνδέουν με θρύλους για κάποιο βασιλιά Μόβρη. Ο δρόμος για το σπήλαιο έγινε το 1984 και διασχίζει ένα μοναδικό δάσος από δρυς.

Περιγραφή του σπηλαίου: Το σπήλαιο διανοίγεται σε κροκαλοπαγές πέτρωμα με συνδεπκό υλικό λεπτή άμμο. Στην είσοδο το σπηλαίου και στην επιφάνεια του εδάφους πριν από την είσοδο, είναι διασκορπισμένες πολλές πλάκες και πέτρες, σχεδόν ορθογωνίου σχήματος. Τα υλικά αυτά πρέπει να είχαν χρησιμοποιηθεί είτε ως οικοδομικό υλικό στους τοίχους που υπάρχουν στο εσωτερικό του σπηλαίου, είτε ως υλικό επικάλυψης

*La grotte «Giachali»-Mataraga, Ahaia
par E. Tsimbanis*

της επιφάνειας του εδάφους που βρίσκεται έμπροσθεν της εισόδου είτε ως σκαλοπάτια στην μικρή ανηφόρα πριν από την είσοδο του σπηλαίου. Στην μικρή αυτή ανηφόρα, πριν την είσοδο, μετά από προσεκτική παρατήρηση, διακρίναμε όστρακα από μελαμβιφή αγγεία και ένα μικρό τμήμα από μικρό ειδώλιο. Όλη η έκταση μπροστά από την είσοδο και η είσοδος του σπηλαίου καλύπτονται από παχύ ίζημα λεπτής άμμου και κοπριάς αιγοπροβάτων. Τρία μέτρα μετά την είσοδο και προς το εσωτερικό του σπηλαίου, υπάρχουν τα υπολείμματα ενός τοίχου. Ο τοίχος αυτός έφραζε την είσοδο σε όλο το άνοιγμά της αφήνοντας στο μέσον του περίπου ένα άνοιγμα-πόρτα πλάτους 0,80 μ. Οι διαστάσεις του τοίχου είναι μήκος 3,90 μ., πλάτος 0,60 μ., ύψος 0,35 έως 0,40 μ. Η δομή του τοίχου είναι επιμελημένη και έχει χρησιμοποιηθεί ως συνδετικό υλικό των λίθων πηλός. Στο τέλος του δεξιού τμήματος του τοίχου και προς τα έξω υπάρχει μικρή πλακόστρωτη περιοχή με διαστάσεις μήκος 1 μ., πλάτος 0,80 μ., αρκετά επιμελημένη. Σε απόσταση 1,30 μ. από την εσωτερική πλευρά του τοίχου και στην δεξιά πλευρά του σπηλαίου διακρίνεται ημικυκλικός τοίχος, ξερολιθιά, ύψους 0,10-0,20 μ., που απομονώνει μικρό κούλωμα διαστάσεων πλάτους 1,5 μ., μήκους 1 μ. Σε επαφή με το εσωτερικό του τοίχου υπάρχουν ξύλινοι πάσσαλοι που συνδέονται μεταξύ τους με σύρμα. Το μικρό περιφραγμένο κούλωμα χρησιμοποιείται σήμερα σαν μαντρί μικρών ζώων.

Σε απόσταση 15,30 μ. από την είσοδο διακρίνονται τα υπολείμματα άλλου τοίχου

χωρίς συνδετικό υλικό, που φράσσει όλο το πλάτος του σπηλαίου. Το ύψος αυτού του τοίχου κυμαίνεται από 0,10-0,25 μ. και το πλάτος του από 0,20-0,50 μ. Πίσω από αυτόν τον τοίχο και προς το εσωτερικό του σπηλαίου σε αρκετή επιφάνεια είναι διασκορπισμένες πολλές πλάκες και πέτρες σχεδόν ορθογώνιες, που ίσως αποτελούσαν δομικά υλικά του τοίχου. Όλο το σχεδόν επίπεδο δάπεδο του σπηλαίου καλύπτεται από παχύ στρώμα περιτωμάτων διαφόρων ζώων, όπως βοειδών, αιγοπροβάτων και νυχτερίδων. Στο δάπεδο δεν διακρίναμε όστρακα ή άλλα δείγματα από ανθρώπινη δραστηριότητα πλην των τοίχων. Ελάχιστα οστά παρατηρήσαμε σε μικρές κοιλότητες που ανήκουν είτε σε πτηνά είτε σε μικρά θηλαστικά και, όπως φαίνονται από τα υπολείμματα των περών, είναι πρόσφατα. Μετά από τον τοίχο αυτό, το δάπεδο του σπηλαίου ανηφορίζει σταδιακά μέχρι το τέλος του θαλάμου. Στο τέλος αυτού του θαλάμου, μετά από αναρρίχηση 4 μ. περίπου και την διέλευση από μικρό άνοιγμα 0,40×0,40 μ., βρισκόμαστε σε μικρό θάλαμο 2,5×3 μ. με δύο τεράστιους βράχους να τον χωρίζουν σε δύο μέρη. Με μικρή αναρρίχηση 2 μ. περίπου βρισκόμαστε σε ένα άλλο μικρό θάλαμο με διαστάσεις 7,5×3 μ. Ο θάλαμος αυτός παρουσιάζει ένα μικρό διάδρομο-στοά, που διαρκώς στενεύει και το ύψος του μικραίνει. Από την μικρή αυτή στοά ίσως τρέχει το νερό στο εσωτερικό του σπηλαίου κατά τις περιόδους που πέφτουν πολλές βροχές.

Σε ολόκληρο το σπήλαιο δεν υπάρχει σταλακτιτικός διάκοσμος. Σε μικρές μόνο κοιλότητες ασβεστολιθικών όγκων διακρίναμε μικρούς σταλακτίτες και πολύ μικρές κολόνες με ύψος όχι μεγαλύτερο από 10-15 εκ. Στην δεξιά πλευρά του σπηλαίου, σε προεξοχή του τοιχώματος, διακρίνεται εύκολα μία αρκετά σημαντική φλέβα πάχους 15-30 εκ. από κρυσταλλικό ασβεστίτη.

Γενικά Συμπεράσματα: Το σπήλαιο έχει διανοιχθεί σε ψαμμιτο-κροκαλοπαγές πέτρωμα Πλειο-Πλειστοκαινικής περιόδου. Δεν έχει σταλακτιτικό διάκοσμο. Παρουσιάζει ίσως αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Αρμόδιοι αρχαιολόγοι πρέπει να το επισκεφθούν και να το μελετήσουν για να καθορισθεί η πραγματική του αρχαιολογική αξία.

Μέλη της αποστολής της Ε.Σ.Ε. που πραγματοποιήθηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 1986 ήταν οι: Κλοκίτου Χριστίνα, υπεύθυνη αποστολής, Νικολάου Λάμπης, Κολοβούρης Στέφανος, Τσίμπανης Ευάγγελος, Τσατίρης Βασίλης και Τσερώνης Ιωάννης, μέλη της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας.

Σύνταξη εκθέσεως-συλλογή πληροφοριών: Τσίμπανης Ευάγγελος.

Μειρήσεις: Τσίμπανης Ευάγγελος, Λάμπης Νικολάου, Στέφανος Καλοβούρης.

Χαρτογράφηση-αποτύπωση: Τσίμπανης Ευάγγελος.

Συμμετείχαν στην επίσκεψη-εξερεύνηση του σπηλαίου: Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος, Πρόεδρος κοινότητας Ματαράγκα, Δημήτριος Μαντάς, Σταύρος Παναγιώτου Θεοδωρόπουλος, Σπύρος Παναγιώτου Θεοδωρόπουλος.

Βιβλιογραφία: Γεωλογικός χάρτης της Ελλάδος. Έκδοση Ι.Γ.Μ.Ε.